

● ВИЦЕ-ПРЕМЬЕР САПАРЫ

ЖАҢА ЖОБАЛАРМЕН ТАНЫСТЫ



Алматы қаласына және Алматы облысына жұмыс сапарымен барған Премьер-Министрдің бірінші орынбасары Нұрлыбек Нәлібаев Ұлттық қор қаржысы салынған ірі инфрақұрылымдық, әлеуметтік және коммуналдық жобалардың жүзеге асырылу барысымен танысты.

Жұмыс сапары кезінде Премьер-Министрдің бірінші орынбасарына Алматы халықаралық әуежайының инфрақұрылымын одан әрі дамыту жоспары көрсетілді. Жоспарда терминал және ұшу-қону инфрақұрылымын жаңғырту, жаңа рульдеу жолағын, жүк перронын салу және сервистік нысандарды дамыту көзделген. Мамыр айындағы сапарында Премьер-Министрдің бірінші орынбасары Алматы қаласының әкімімен бірге әуежайдағы жұмыс сапасын, оның талаптарға сай келмейтін кемшін тұстарын сынға алып, мердігер мекемеге нақты міндеттер жүктеген болатын. Осы жолы сол кезде берілген тапсырмалардың орындалу деңгейіне баса назар аударылды. Одан кейін 8 шақырымдық Р-17 «Алматы – Талғар – Бәйдібек би» автожолының төрт жолаққа дейін кеңейтілуі жоспарланған аумақты, «Алматы – Бішкек» автожолының 7 шақырымын қайта жаңғырту жобасын қарап шықты. Мұнда жол төрт жолақтан сегіз жолаққа дейін кеңейтіліп, екі жолайық және тоғыз жерүсті жүргінші өткелі салынады. Жоба Алматы мен қала маңындағы негізгі бағыттардың көлік қозғалысын жеңілдетіп, жол инфрақұрылымының мүмкіндігін кеңейтеді.

Келесі нысан – «Қалқаман» шағынауданындағы №7 қалалық клиникалық аурухана. Ол жаңартудан кейін 900 орынды болады. Жоба аурухана корпустары мен инженерлік жүйелерін жаңартуды, құрылымдарды күшейтуді және заманауи медициналық жабдықтармен жарақтандыруды қамтиды. Нұрлыбек Нәлібаев республикалық бюджет қаражаты мен алдағы жылға жоспарланған қаржыландыруды ескере отырып, қаланың денсаулық сақтау саласына 196 млрд теңге қарастырылғанын атап өтті.

«Мемлекет басшысы қаражаттың 60-70 пайызын дәл осы денсаулық сақтау нысандарын салуға бөледі тапсырды. Өйткені халыққа бірінші кезекте заманауи медициналық инфрақұрылым қажет. Енді осы қаражатты игеріп, барлық жұмысты дер кезінде аяқтап, нысандарды халық игілігіне беру керек. Бұл – Премьер-Министрдің де бақылауындағы аса маңызды жобалар», – деді Нұрлыбек Нәлібаев.

Сапар барысында Жұмағали Саин көшесін Алматы қаласының шекарасынан Үлкен Алматы айналма автомобиль жолына дейін ұзарту жобасы да қаралды. Жаңа аумақтың ұзындығы 6,6 шақырым, жоба бойынша жол, инженерлік коммуникациялар және теміржол үстінен өтетін жол өткелі салынады. Бұл қаланың Қарасай ауданымен және Үлкен Алматы айналма жолы арқылы көлік байланысын жақсарттады.

Бүкіл агломерация үшін маңызы бар тағы бір жоба – Алматының батыс кәріз коллекторы. Негізгі учаскенің ұзындығы – 35 шақырым, бүгінде 17,9 шақырым құбыр тартылған. Жоба аяқталғаннан кейін Алматының Наурызбай және Алатау аудандарының, сондай-ақ Алматы облысының іргелес аумақтарының шамамен 200 мың тұрғыны орталықтандырылған су бұру жүйесіне қосылу мүмкіндігіне ие болады.

Бұдан кейінгі нысан – 3,4 шақырым Абай даңғылын Үлкен Алматы айналма жолына дейін ұзарту жобасы. Оның мақсаты – жол, Ақсай өзені арқылы көпір және Үлкен Алматы жолының үстінен өткел салу. Жаңа аумақ Алматыдан шығатын қосымша бағыт қалыптастырып, Қарасай ауданымен көлік байланысын тиімді етеді.

Алматының әлеуметтік нысандарымен танысу Сәкен Сейфуллин көшесіндегі 155 орынды №1 қалалық перзентханаға және Әйтеке би көшесіндегі бір ауысымда 500 келуші қабылдауға есептелген емханаға барумен жалғасты. Аталған нысандарда тек қала тұрғындарына ғана емес, бүкіл агломерацияға қызмет көрсетіледі.

ҚР Үкіметінің баспасөз қызметі

● МАРАПАТ

Бүкіләлемдік туризм күні аясында облыстық әкімдікте саланың дамуына үлес қосып жүрген азаматтарға құрмет көрсетілді. Облыс әкімінің бірінші орынбасары Қанат Есболатов өңір туризмін өркендету жолында тер төккен мамандарды марапаттады.



Суретті түсірген – Аслан ҚАЖЕКЕ

ТУРИЗМДІ ТҮЛЕТКЕН

● Ерзат АСЫЛ

Салтанатты шарада сөз сөйлеген Қанат Болатұлы аймақ туризмін дамытудағы ірі жобаларды тілге тиек етті. «Шетелдік туристер саны бойынша Алматы облысы еліміздегі өңірлер арасында үздік үштікке енді. Бұл көрсеткіш аймақтың халықаралық деңгейдегі туристік тартымдылығының жоғары екенін және еліміздің жетекші туристік бағыттарының бірі ретінде қалыптасып келе жатқанын көрсетеді. Туристер ең көп келген нысандар – «Іле Алатауы», «Көлсай көлдері» және «Шарын» ұлттық паркттері. Жалпы, аталған үш ұлттық паркке биылғы 8 айда 1,92 миллион турист келген. Сондай-ақ Қонаев қаласындағы Қапшағай жағалауында 2 миллион адам демалған. Бүгінде облыста туризм саласында 48 тuroпepaтop мeн 24 гид жұмыс істейді. Өңірде өткізілген Tengri Ultra, Sokol Fest, Winter Auto Drift Show, Central Asia Drift Show, Race Nation Kazakhstan, авиациялық және музыкалық фестивальдер сияқты ірі іс-шаралар туристік маусымды көктемнен қысқа дейін ұзартуға ықпал етті. Сонымен қатар жыл бойы туризммен қамтамасыз ету мақсатында 16 инвестициялық жоба іске асырылуда. Олардың қатарында «TAU ELI Resort», «DAMELI COMPANY» ЖШС заманауи демалыс базасы, «Ақбұлақ» халықаралық туристік орталығы, Көлсай көлдеріндегі аспалы жол, «Қара шатқал» туристік аймағы және басқа да нысандар бар. Туристік инфрақұрылымды жыл бойы пайдалануға мүмкіндік беретін тау-шаңғы, экологиялық, спорттық, жағажай, этномәдени және іс-шаралық туризмнің өзара сабақтастығын қамтамасыз етуге бағытталған жүйелі жұмыс жүргізілуде. Келушілер санының артуына байланысты биыл туризм саласынан бюджетке түсетін салық 40%-ға өсіп,

3,9 млрд теңгеге жетті. Бұл – Алматы облысының туристік әлеуетінің жоғары екенін көрсететін маңызды көрсеткіш. Бүгінгі марапат – туризм саласында қызмет етіп жүрген барша азаматтардың еңбегіне көрсетілген құрметтің белгісі», – деді Қанат Есболатов.

Салтанатты шарада Қазақстанның туристік индустриясында қызмет көрсету сапасын арттыруға үлес қосқаны үшін «Delmare», «Eco-hotel Aqbulaq», «Eco-hotel Aqbulaq» сынды демалыс орындарына «Сапа белгісі» берілді. Өңірдің туристік әлеуетін арттыруға және қызмет көрсету сапасын жетілдіруге қосқан елеулі үлесі, кәсіби білімі мен нәтижелі еңбегі үшін Макпал Берікболова «Туризм саласының үздігі», «Шарын» мемлекеттік ұлттық табиғи паркінің директоры Гүлмира Нысанбаева, «Іле Алатауы» мемлекеттік ұлттық табиғи паркінің бас директоры Елнұр Ахметов пен өзге де азаматтар «Туризм саласына сіңірген еңбегі үшін» төсбелгісімен марапатталды. Сонымен қоса бірқатар үздік сала мамандары мен инвесторларға облыс әкімінің Құрмет грамотасы мен Алғыс хаты табысталды.

«Туризм саласында 20 жылдан бері еңбек етіп келемін. Елімізде аталмыш сала соңғы жылдары қарқынды даму үстінде. Біз туризмді дамыту үшін ерекше қорғалатын табиғи аумаққа келіп-кетушілерге көрсететін ақылы қызмет түрлерінің сапасын, жабдықтау деңгейін, сервисін түбірімен өзгерту бағытында жұмыс істеп жатырмыз. Бүгінгі марапат осы еңбектің жемісі деп ойлаймын. Еңбегімнің еленгеніне ризамын», – дейді Гүлмира Нысанбаева.

Туризм бағытында еңбек етіп жүрген жандарға құрмет бұл сала мамандарына шабыт сыйлап, туристік әлеуеті зор Алматы облысының ары қарайғы дамуына тың серпін бермек.

Газетіміздің апта ішіндегі ең маңызды жаңалықтарды қамтыған бейнешолуын YouTube парақ-шамызға тіркеліп, мына QR-код арқылы көре аласыздар:



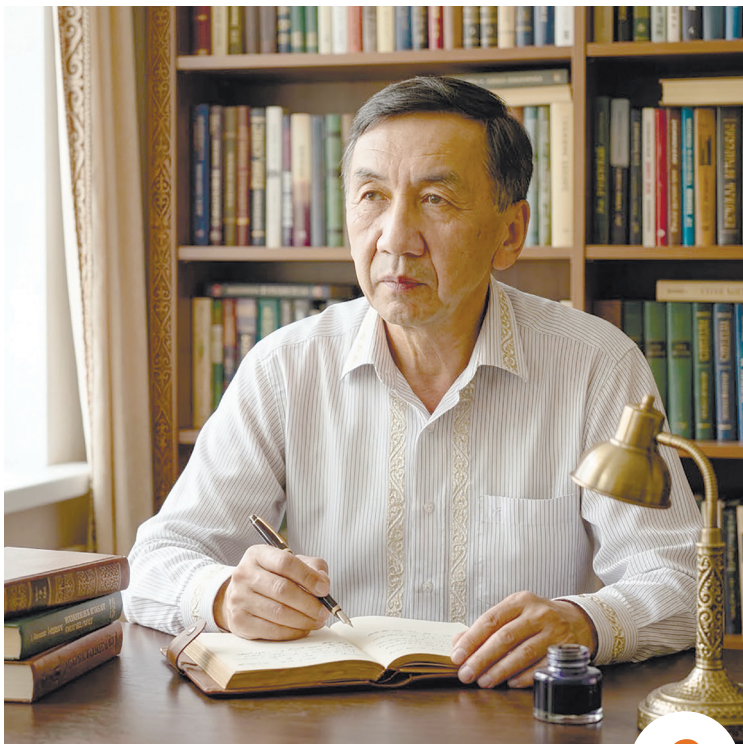
Киносынан ұлттық рух асқақтап тұрады

4 бет



Қуаныштан басталған қақпан

5 бет



Мөлдір тамшылар

6 бет

Балық өндірісі жанданады



Іле ауданында жылына 400 тонна балық өндіретін «Бақыт» кәсіпорны іске қосылды. Инвестиция құны – 500 млн теңге. Мұхамеджан Түймебаев ауылында ашылған шаруашылықта балық өсірумен қатар, ол үшін қажетті тор қоршау мен оның бөлшектері жасалады. Бұл – аталған құрал-жабдықтарды шығаратын еліміздегі алғашқы өндіріс ошағы.

● Гүлзат БАЙҚОНЫС

Салтанатты рәсімге облыс әкімінің орынбасары Бақытнұр Бақытұлы қатысып, жаңа кәсіпорынның ашылуымен құттықтады.

– Бұл жоба – өңіріміздегі балық шаруашылығын дамытуға, отандық өндірісті қолдауға және ауыл экономикасын нығайтуға бағытталған маңызды бастама. Бүгінде кәсіпорын өнімдері Алматы облысынан бөлек, Шығыс Қазақстан, Павлодар,

Түркістан, Батыс Қазақстан мен Жетісу облысының балық шаруашылықтарына жеткізіліп, пайдаланылуда. Бұл отандық жабдықтарға сұраныстың жоғары екенін және кәсіпорынның еліміздегі балық шаруашылығын дамытуға елеулі үлес қосып отырғанын көрсетеді. «Бақыт» шаруашылығы алдағы уақытта өндірісін кеңейтіп, халықты сапалы өніммен қамтамасыз етуге септігін тигізеді деп сенемін, – деді Бақытұр Бақытұлы. Сондай-ақ ол облыста бұл саланы дамытуға ерекше көңіл бөлініп жатқанын

БРИФИНГ

«Жедел жәрдемнің» жұмысы қауырт

Алматы облысында жедел медициналық жәрдем қызметі жыл сайын мыңдаған шақыртуға шығып, өңір тұрғындарына шұғыл көмек көрсетеді. Бұл жұмыстың сапасы тек материалдық базаға емес, мамандардың тәжірибесі мен кәсібилігіне де байланысты. Бұл туралы өңірлік коммуникациялар қызметінде өткен баспасөз мәслихатында облыстық жедел медициналық жәрдем қызметі директорының орынбасары Шолпан Нұрғалиева мен санитариялық авиация бөлімінің меңгерушісі Нұрдос Сертеков айтып берді.

● Ерзат АСЫЛ

Спикерлердің сөзінше, қазіргі кезде жедел медициналық жәрдем қызметі Денсаулық сақтау министрлігі бекіткен бұйрыққа сәйкес жүргізіледі. Айталық, шақыртуға жету уақыты әр санатқа байланысты белгіленген. Мысалы, бірінші санат он минутқа дейін, екінші санатқа жету уақыты он бес минутқа дейін, үшінші санат жарты сағатқа дейін, төртінші санат бір сағатқа дейін бару керек деп белгіленген.

«Биыл қазан айына дейін жедел медициналық жәрдем қызметі бойынша 403 141 шақырту тіркелді. 2025 жылмен салыстырғанда шақыртулар саны 1,9%-ға өсті. Шақырту

қабылданғаннан кейін ақпарат жедел медициналық жәрдем қызметін басқарудың ақпараттық жүйесінде тіркеліп, карта ашылады. Диспетчер жедел жағдайды ескере отырып, жақын маңдағы бригадалардың ішінен шақыртуға ең қолайлысын анықтайды. Бригада шақыртуды қабылдап, науқастың мекенжайына барады, медициналық тексеру жүргізіп, көмек көрсету жайын нақтылайды. Бүгінде облыста тәулік бойы шұғыл көмек көрсететін 147 жедел медициналық жәрдем бригадасы жұмыс істейді», – деді Шолпан Нұрғалиева.

«Жедел жәрдем» қызметі қарамағындағы санитариялық авиация бөлімінің меңгерушісі Нұрдос Сертековтің айтуынша, қажет болған жағдайда авиация бейінді мамандары пациенттің орналасқан жеріне жеткізуге немесе белгілі бір медициналық ұйымға тасымалдауға мүмкіндік береді. «Көбінесе медициналық авиацияны шақыртудың негізгі себептері қатарына ауыр жаракаттар, неонаталдық шала туылу, босанғаннан кейінгі асқынулар, жол-көлік оқиғаларының салдарынан болған зардап шеккен науқастар, инсульт, инфаркт және шұғыл хирургиялық жағдайлар кіреді. Тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі шеңберінде авиация деңгейіндегі жедел көмек, тіпті бейінді мамандар болмаған кезде жүзеге асырылады», — дейді Нұрдос Ерболатұлы.

Биылғы тоғыз айдың ішінде облыстық медициналық авиация бөлімінің бригадасы 210 шала туылған нәрестені тасымалдап, білікті мамандардың қатысуымен 277 ота жасаған. Сонымен қоса қашықтан 744 медициналық кеңес өткізіп, көптеген адамның өмірін сақтап қалуға үлес қосқан.

Іле ауданы

ҚҰРМЕТ

ҰСТАЗЫМ – ҰЛАҒАТЫМ!

Жылысай ауылдық Мәдениет үйінде Ұстаздар күніне арналған салтанатты шара өтті. «Ұстазым – ұлағатым, үлгі-өнегем!» атты мерекелік жиынға Кеген аудандық әкімінің орынбасары Кеңес Қабылбеков, аудандық мәслихат төрағасы Алмасбек Нұғыман, аудандық ардагерлер кеңесінің төрағасы Шыңғыс Тұрсынов, білім беру ұйымдарының басшылары, ардагер-ұстаздар қатысты.



● Дәурен ӘБУТӘЛІПОВ

Мерекелік шара аудан мұғалімдері мен оқушылардың білім саласында жеткен жетістіктері қойылған арнайы көрмемен басталды. Аудан әкімінің орынбасары Кеңес Қабылбеков ұстаздарды кәсіби мерекемен құттықтап, жас ұрпақ тәрбиесіндегі еңбектеріне жоғары баға берді.

Салтанатты шара барысында кажырлы еңбегімен танылған бірқатар мәртебелі мамандық иесі марапат төрінен көрінді. Атап айтар болсақ, Тасым орта мектебінің қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі Гаухар Женисқызына «Білім беру саласының үздігі» төсбелгісі табысталса, сонымен бірге ағылшын тілі пәні мұғалімі Торғын Рахымжанқызы мен бастапқы әскери даярлық пәні мұғалімі Айбек Ермақанұлына Оқу-ағарту министрлігінің Алғыс хаты табысталды. Сондай-ақ Бірқатар білім беру саласының озық қызметкері облыс аудан әкімінің Алғыс хаты мен Құрмет грамотасына ие болды.

Ұрпақ тәрбиелеуде өзінің уақытын аямай, шәкірттерінің бақытын аямай білген жандарға арналған салтанатты шара соны мерекелік концертке ұясты. Кеш барысында аудан өнерпаздары мен Заманбек Нұрқалидың атындағы балалар өнер мектебінің оқушылары ән айтып, би билеп, ұстаздарға көтеріңкі көңіл-күй сыйлады. Шәкірттердің жүректен шыққан жылы лебіздері мен өнерлері мұғалімдер қауымына үлкен қуаныш сыйлады.

Кеген ауданы

ҰЛТ МЕРЕЙІ

Ұстаз – ұрпаққа білім беріп қана қоймай, оның бойына адамгершілік, отансүйгіштік, жауапкершілік секілді асыл қасиеттерді сіңіретін ұлы тұлға. Осы орайда Райымбек ауданында Мұғалімдер күніне арналған «Ұлағатты ұстаз – ұлт мерейі» атты аудандық мерекелік жиын өтті. Салтанатты шара Б.Мұқа атындағы Райымбек аудандық Мәдениет үйінде ұйымдастырылды.



● Ақерке БИЖАН

Мерекелік кеш «Ұстазыма» әнімен ашылып, оқушылар аяулы ұстаздарға өздерінің жүрекжарды лебіздерін жеткізді. Шара барысында ұстаз еңбегінің қадір-қасиеті туралы тағылымды өлеңдер оқылып, ұстаздарға мамандықтың қоғамдағы орны кеңінен дәріптелді.

Жиында сөз алған Райымбек ауданының әкімі Дастан Құдабаев білім саласында еңбек етіп жүрген ұстаздарды кәсіби мерекесімен құттықтап, олардың жас ұрпақ тәрбиесіндегі еңбегіне жоғары баға берді. Сонымен қатар, бірікпатар білім саласының қызметкерлеріне түрлі деңгейдегі марапаттар табыстады. Атап айтқанда, Майгүл Бекейқызы «Құрмет» ордені, Гүлжан Сағыбекова «Білім беру саласының үздігі» төсбелгісімен марапатталды. Білім саласындағы жемісті еңбегі үшін Аламуғал Тағаеваға министрліктің Құрмет грамотасы, Райкул Әміреова мен Ғалия Әділбековаға Алғыс хаты берілді.

Мерекелік жиында облыстық деңгейдегі байқауларда жүлделі орыннан көрініп жүрген ұстаздарға айрықша құрмет көрсетілді. Үздік жетістігімен дараланған мұғалімдер облыстық білім басқармасының, аудан әкімінің, білім және ғылым қызметкерлері кәсіподағының марапатына қол жеткізді.

Жиын барысында жас мұғалімдердің атынан Мұхаметқали Хасенов сөз сөйлеп, ұстаздық жолдың жауапкершілігі мен абыройы жайында ой бөлісті.

Мерекелік кештің мазмұнын концерттік бағдарлама одан әрі аша түсті. Ұстазға арналған әндер шырықалып, қазақ билері орындалды. Әсіресе жас мұғалімдердің орындауындағы хор көрерменнің ыстық ықыласын туғырды.

Кеш соңында ұстаздарға ізгі тілектер айтылып, олардың ұрпақ тәрбиесі жолындағы еңбегіне алғыс білдірілді.

Ұстаз – ұл бөлашағын қалыптастыратын ұлы мамандық иесі. Оның өткізген әрбір сабағы, шәкіртіне айтқан ақылы мен берген тәрбиесі – келешекке салынған инвестиция. Сондықтан ұстазға көрсетілген құрмет – білімге болашаққа көрсетілген құрмет.

Райымбек ауданы

ЖИЫН

АРАНДАТУҒА ЖОЛ ЖОҚ



Қонаев қаласында ҚР Мәдениет және ақпарат министрлігі Азаматтық бастамаларды қолдау орталығының әлеуметтік жобасын іске асыру аясында «Шаңырақ» кафедралары қауымдастығы» республикалық қоғамдық бірлестігінің ұйымдастыруымен «Оңтүстік өңірлерде тілдік және этносаралық белгілері бойынша ар-намыс пен қадір-қасиетті қорлаудың кез келген түріне жол бермеу» тақырыбында іс-шара өтті. Басқосуға этномәдени бірлестіктер мен азаматтық қоғам институтының өкілдері, журналистер, сарапшылар, қоғам қайраткерлері, студенттер қатысты.

● Айжарық КӨПТІЛЕУОВ —

Шара барысында әлеуметтану саласының сарапшысы Айгүл Ешмағамбетова әлеуметтік желілерде арандатушылыққа қалай жол бермеу керекі жайлы кеңес берді. Арандатушылықтың негізгі белгілеріне дәлелсіз сенсациялық тақырырлар, «Біз және олар» қағидаты бойынша әдейі қарама-қарсы қою, этникалық сипаттағы қорлайтын жалпылаулар, контекстен үзіп алынған дәйексөздер, түпнұсқалығы белгісіз фото немесе бейнематериалдар, «Шұғыл түрде таратыңыз» деген үндеулер жатынын тілге тиек етті. Мұндай жағдайда ең дұрыс тәсіл эмоцияға бірден берілмеу екенін, алдымен ақпараттың дереккезін.

жарияланған уақытын, бастапқы материалын және контекстін тексеру қажеттігін қаперге салды.

Келесі кезекте сарапшы-талдаушы, саяси ғылымдардың докторы Әсем Қайдарова өшпенділік тілін сыннан, келіспеушіліктен немесе пікірталастан қалай ажыратуға болатынын әңгіме арқауына айналдырды.

– Сын айту, келіспеу және пікірталас – қоғамдық және кәсіби коммуникацияның табиғи элементтері. Адам белгілі бір шешімді, бастаманы немесе әрекетті қазақ сынға ала алады. Мұндай сынның өзі автоматты түрде өшпенділік тіліне жатпайды. Негізгі айырмашылық – пікірдің кімге немесе неге бағытталғанында. Конструктивті сын белгілі бір идеяға



ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ПОШТА КҮНІ



Баспасөзге жазылуға шақырды

Дүниежүзілік пошта күні мен 2027 жылға газет-журналға жазылу науқанының басталуына орай «Қазпошта» АҚ Алматы облыстық филиалында баспасөзге жазылым күні өтті. Аталған филиалдың ұйымдастыруымен баспасөз бен оқырман арасындағы байланысты нығайту мақсатындағы іс-шараның жоғары деңгейде өтуіне Алматы облыстық «Алатау арайы» мен «Оғни Алатау» газеттерінің ұжымы да белсене атсалысты.

● Айжарық КӨПТІЛЕУОВ —

Басқосуда алғашқы сөз кезегін алған «Қазпошта» АҚ облыстық филиалы кәсіподақ ұйымының төрағасы Бақытжан Мансұров пошта қызметінің тарихынан сыр шертті. Сонымен бірге облыстық филиал мен аудандық, қалалық пошта тораптары тарапынан атқарылып жатқан жұмыстар жайына тоқталды. Одан кейін Қонаев қалалық ақсақалдар кеңесінің мүшесі Жақан Ахаев кеңестік кезеңде пошта қызметкерлерінің әрбір шопанның үйіне мерзімді басылымдарды уақытында жеткізгенін, оларға кеңшар басшылығы барлық жағдайды жасағанын тілге тиек етті. Қазіргі кезде сайт пен әлеуметтік желінің ақпарат таратудағы жылдамдығын жоққа шығармайтынын, алайда халық пен билік арасындағы

алтын көпірге айналып отырған мерзімді басылымдар нақты деректерге сүйене отырып, шынайы ақпарат тарататынына жиналған жұрттың назарын аударды. Сондай-ақ газет-журналдың жас ұрпақты тәрбиелеуде де маңызы зор екенін, өңірде болып жатқан жаңалықтардан хабардар етіп, сараптамалық, әдеби-танымдық мақалаларды жариялап жүрген облыс айнасы саналатын «Алатау арайы» газетінің тұрақты оқырманы екенін айта келе, жиналған қауымды аталған басылымға жазылуға шақырды.

Келесі кезекте Алматы облыстық «Алатау арайы» газетінің бас редакторы Қуаныш Тұңғатар сөз алып, пошта мекемесі кейінгі кезде сәлемдеме жеткізуден бөлек, сан алуан қызмет түрін көрсетіп жүргенімен, бұл мекеменің атқаратын негізгі жұмысы мерзімді

басылымдармен біте-қайнасып жатқанын атап өтті. Дамыған мемлекеттердегі мерзімді басылымдардың ахуалы, газеттің әлеуметтік желілерден айырмашылығы мен артықшылығы, кәсіби журналистикадан алшақтаған қоғамдағы кемшіліктер жайлы әңгіме өрбіткен Қуаныш Абайбекұлы елімізде Мемлекет басшысының оқу мәдениетін қалыптастыру бағытындағы бастамасын қолдап, баспасөзге жазылуда белсенділік танытып, осы шараны ұйымдастырып отырған «Қазпошта» АҚ облыстық филиалы ұжымына алғыс білдірді.

Алматы облыстық «Оғни Алатау» газетінің бас редакторы Забира Сәйділдінә өзін жетекшілік етіп отырған басылымның үш ғасырдың куәгері екенін атап өтті. Патшалық Ресей тұсында алғашқы нөмірі шыққан бұл газеттің мақсаты бүгінге дейін өзгермегенін айтты. Қантар оқиғасы кезінде де барлық әлеуметтік желі жұмысын тоқтатқанда, газеттер ғана халыққа шынайы ақпарат таратқанын, басылымның ғаламтордан артықшылығы осында екенін нақты мысалдармен жеткізді.

Шара аясында газет-журналдарға жазылу ұйымдастырылды. Пошта ғимаратына келген оқырмандар өздерінің сүйікті басылымдарына жазылып жатты. Олардың арасында алғаш рет жазылып жатқандар да болды. Қонаев қаласының Құрметті азаматы Тұрысбек Доспанбетов, облыстық шешен-ингуш этномәдени бірлестігінің өкілі Шахид Лобазанов және тағы басқа еңбек ардагерлері ойларын ортаға салып, ұсыныстарын білдіріп, өздерін толғандырған сауалдарға жауап алды. Соған мүмкіндік туғызған «Қазпошта» АҚ облыстық филиалы ұжымына ризашылықтарын білдіріп, жылы лебіздерін арнады.

Бұл игі шараның тұрғындардың баспасөзге жазылуына үлес қосып, оқырмандардың сүйікті басылымдарымен келесі жылы да қайта қауышуына септігін тигізетіні анық.

Қонаев қаласы

ЗАҢ МЕН ТӘРТІП

«Бақытты және қауіпсіз балалық шақ» жобасы аясында Еңбекшіқазақ ауданы прокуратурасының ұйымдастыруымен кәмелетке толмағандар арасындағы құқықбұзушылықтың алдын алу және балалар суицидінің профилактикасы мәселелеріне арналған ведомствоаралық кеңес өтті.

Бала бақылаусыз қалмасын!

● Құралай МҰРАТҚЫЗЫ —

Аудан прокуроры Бауыржан Кибраевтың төрағалығымен өткен жиынға Еңбекшіқазақ аудандық полиция басқармасының бастығы, полиция полковнигі Төлеу Мархамедов, аудан әкімінің орынбасары Ерболат Сарабеков, аудандық білім бөлімінің басшысы Шолпан Қошақанова, аудандағы білім ошақтарының директорлары мен тәрбие ісіне жауапты орынбасарлары, мектеп және колледждердің педагог-психологтары мен әлеуметтік педагогтары, сондай-ақ құқық қорғау органдарының қызметкерлері, медициналық ұйымдардың өкілдері қатысты. Күн тәртібінде кәмелетке толмағандар арасындағы құқықбұзушылықтың алдын алу, балалар суицидін ескерту, ведомствоаралық өзара іс-қимылдың тиімділігі және балалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау жөніндегі шаралардың жай-күйі талқыланды. Жиын барысында аудан әкімінің орынбасары, аудан әкімдігі жанындағы кәмелетке толмағандардың істері және олардың құқықтарын қорғау жөніндегі комиссияның төрағасы Ерболат Сарабеков баяндама жасап, балалардың құқықтарын қорғау, олардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету, жасөспірімдер арасындағы құқықбұзушылықтың алдын алу, білім беру ұйымдарындағы тәрбие туралы айтып, ауданда атқарылып жатқан жұмыстардың ретімен таныстырды.



«Ауданда орта білім беретін мектептерде 55 мыңнан астам оқушы бар. Барлық білім беру ұйымында жасөспірімдер арасында құқықтық мәдениетті қалыптастыруға бағытталған «Прокурордың жас көмекшісі», «Жас сакшы», «Жас сарбаз», «Жас құтқарушы» сияқты патриоттық және құқықтық бағыттағы сыныптар жұмыс істеп, «Заң мен тәртіп» жобасы аясында құқық қорғау қызметі өкілдерінің қатысуымен жүздеген құқықтық іс-шара өткізіліп, тәуекел тобындағы балалармен жеке профилактикалық жұмыс жүргізіліп келеді», – деген аудандық білім бөлімінің басшысы Шолпан Қошақанова білім беру ұйымдарындағы жағдайға тоқталып, бүгінде мектепшілік есепте, полиция басқармасының профилактикалық есебінде тұрған кәмелетке толмағандармен және олардың ата-аналарымен профилактикалық жұмыс туралы баяндады.

«Осы орайда білім беру ұйымдарында тәуекел тобындағы балаларды ерте анықтау, оларды жеке сүйемелдеу жүйесін жетілдіру, психологиялық диагностиканы толық қамту өте маңызды. «Тәуекел тобындағы бала – жеке сүйемелдеу бағыты» бойынша әр балаға куратор бекітіліп, психологиялық, әлеуметтік, педагогикалық және медициналық шараларды уақытылы жүргізу керек», – деген аудан прокуроры Бауыржан Маратбекұлы мұғалімдерге тәуекел тобындағы балаларды тегін спорт секцияларына, колонер үйірмелеріне қатыстырып, мектептердегі мәдени іс-шараларға белсенді араластыру қажеттігін, оқушыларды мектеп өміріне қызықтырып, уақытын мейлінше тиімді өткізуге жағдай жасауды тапсырды.

Кеңес барысында Еңбекшіқазақ аудандық полиция басқармасының бастығы, полиция полковнигі Төлеу Мархамедов кәмелетке толмағандардың құқықбұзушылығы туралы баяндама жасап, ауданда атқарылып жатқан жұмыстарға тоқталды.

Осы орайда кеңеске төрағалық етуші аудан прокуроры Бауыржан Кибраев Төлеу Зекенұлына криминалдік елімізден, білім беру ұйымдары және жастар көп шоғырланатын орындарды айқындап, кешкі және түнгі уақытта патрульдеу бағыттары мен бірлескен рейдтің кестелерін бекітуді тапсырды. Сонымен қатар сабақтан жүйелі түрде қалатын, қолайсыз отбасылық жағдайда жүрген балаларды қоса алғанда, тәуекел тобындағы білім алушыларға толық түгендеу жүргізу де жүктелді.

«Баланың құқығы мен қауіпсіздігін қорғау – тек құқық қорғау органдарының ғана емес, ең алдымен отбасы, білім беру ұйымдары мен қоғамның ортақ міндеті. Әрбір жасөспірімнің мәселесіне уақытында назар аудару – үлкен қауіптің алдын алуға мүмкіндік береді», – деген Бауыржан Кибраев бала қауіпсіздігі мәселесіне немқұрайлы қарауға болмайтынын және барлық хаттамалық тапсырмалар ерекше назарға алынатынын атап өтті.

Еңбекшіқазақ ауданы

АНТИКОР

Алматы облысының квазимемлекеттік секторында 200-ден астам субъект жұмыс істейді. Оларда сыбайлас жемқорлық жағдайлары болмас үшін комплаенс қызметін жетілдіру маңызды. Осы мақсатта облыс әкімдігінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс бойынша отырыс өтті.

● Ерзат АСЫЛ —

Бірқатар басқарма басшылары мен квазимемлекеттік сектор жетекшілері қатысқан жиында сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және тәртіп пен заңдылықтың сақталуы сынды мәселелердің түйіні тартқалыды. Кеңес отырысына төрағалық еткен ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігі Алматы облысы бойынша департаментінің басшысы Нұрсұлтан Сейділбаев сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша заңнамалық өзгерістерге тоқталып өтті. Оның айтуынша, құжатта мүдделер қақтығысына қатысты нормалар белгіленді.

«Алматы облысындағы квазимемлекеттік секторларда 215 штаттық комплаенс-офицер қызмет етеді. Оның ішінде 171 ұйымда бұл функция өзге қызметкерлерге қосымша міндет ретінде жүктелген. Бұған дейін комплаенс-офицерлердің бақылауға тиіс ұйым басшылығына тәуелді болуы олардың дербестігін шектеп келді. Осыған байланысты «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңға, акционерлік қоғамдардың, жауапкершілігі



Суретті түсірген – Аспан ҚАЖЕКЕ

шектеулі серіктестіктердің, мемлекеттік кәсіпорындар мен Ұлттық әл-ауқат қорының қызметін реттейтін тиісті заңдарға, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтер туралы үлгілік ережеге өзгерістер енгізілді. Ендігі кезекте, комплаенс-қызмет атқарушы органнан тәуелсіз бола отырып, директорлар кеңесіне, байқау кеңесіне немесе өзге де тәуелсіз басқару органына есеп береді. Сонымен бірге, комплаенс-қызметтің штат санын айқындау, басшысын немесе жауапты тұлғаны тағайындау, өкілеттік мерзімін, лауазымдық айлық ақысын және сыйақы шарттарын белгілеу тәуелсіз басқару органының құзыретіне өтті. Акционерлік қоғамдарда комплаенс-қызметке директорлар кеңесінің отырысын шақыру құқығы берілді. Комплаенс қызметкерлердің еңбек кепілдіктері күшейтілді. Атап айтқанда, еңбек

шартын жасау және тоқтату, тәртіптік жауаптылыққа тарту мәселелерінде комплаенс қызметкерлеріне қатысты арнайы нормалар енгізілді. Қазіргі уақытта жаңа талаптарды ұйымдарда іске асыру жұмысы жүргізілуде. Үлгілік ережеге сәйкес, комплаенс-қызметтердің құрылымын қалыптастыруы тиіс 215 ұйым анықталды. Бүгінде олардың 44-інде, яғни 20 пайызында ғана тиісті жұмыс атқарылды. Қалған ұйымдарда бұл жұмыс жақын арада аяқталуы тиіс», – деді Нұрсұлтан Ақылбекұлы.

Келесі кезекте «Жанару» сыбайлас жемқорлыққа қарсы жалпыұлттық қозғалыс» РКБ Алматы облыстық филиалының директоры Ардақ Сыдықовқа сөз берілді. «Ұлтты қалыптастыратын үш құндылық – еңбекқорлық, қарапайымдылық және үлкендерге құрмет. Бүгінгі кездесу бір-бірімізбен тәжірибе

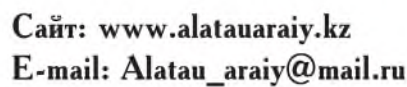
алмасуға, озық тәжірибені талқылауға және оқу орындарында құқықтық мәдениетті нығайту жолдарын қарастыруға мүмкіндік береді», – деді ол.

Отырыста сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаттың негізгі бағыттары жайында департаменттің сыбайлас жемқорлықтың алдын алу басқармасының басшысы Ділмұрат Сайфуллаұлы кеңінен баяндады. Оның сөзінше сыбайлас жемқорлықтың алдын алу практикасын жетілдірудегі негізгі бағыттардың бірі – мүдделер қақтығысының алдын алу және оны реттеу жүйесін жетілдіру. «Негізгі міндет – жеке мүдделілікті оның қызметтік немесе басқарушылық шешімдерге ықпал етуіне жол бермей тұрып анықтау және алдын алу. Осы мақсатта мүдделер қақтығысының үш түрі – ықтимал, нақты және орын алған түрлері белгіленді. Әрбір түрі бойынша нақты іс-қимыл алгоритмі және оны реттеу мерзімдері нақтыланды. Мемлекеттік қызметшілер мен мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдарға тенестірілген тұлғалардың мүдделер қақтығысының алдын алу және оны реттеу шараларының сақталуын қамтамасыз ету әлеп жөніндегі уәкілдер мен сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтерге, ал олар болмаған жағдайда кадр қызметтеріне жүктеледі», – деген Ділмұрат Сайфуллаұлы жаңа Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтер туралы үлгілік ережеде комплаенс-қызметтердің практикалық рөлі де кеңейтілгенін жеткізді.

Жиында Қарғалы ауылдық ауруханасының сыбайлас жемқорлыққа

қарсы комплаенс қызметінің басшысы Айнаш Масанова мен облыстық балалар клиникалық ауруханасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицері Қуаныш Мұхтарұлы заң үстемдігін қамтамасыз ету, қоғамда адалдық құндылықтарын нығайту және азаматтардың мемлекеттік институттарға деген сенімін арттыру бағытында ой бөлісті. «Комплаенс қызметінің негізгі мақсаты – құқық бұзушылықтарды анықтау ғана емес, ең алдымен олардың алдын алу. Осыған байланысты медициналық ұйымда сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін төмендетуге бағытталған кешенді іс-шаралар тұрақты түрде өткізіліп келеді. Жыл бойы қызметкерлер арасында қызметтік әлеп қағидалары, мүдделер қақтығысының алдын алу, сыйлықтар қабылдауға жол бермеу және заң талаптарын сақтау мәселелері бойынша түсіндіру жұмысы ұйымдастырылады. Әрбір жаңа қызметкер ұйымның ішкі нормативтік құжаттарымен таныстырылып, адал қызмет қағидаларын ұстануға міндеттеледі», – деді Айнаш Масанова.

Отырысты түйіндеген ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігі Алматы облысы бойынша департаментінің басшысы Нұрсұлтан Сейділбаев Мемлекет басшысы айқындаған «Заң мен тәртіп» және «Адал азамат» қағидағары квазимемлекеттік ұйымдардың, жеке сектор субъектілерінің күнделікті қызметінде де көрініс табуы қажет екенін айтып, диалог алаңында аталған мәселелердің жан-жақты талқылануына баса назар аударылатынын жеткізді.



АБАЙЛАҢЫЗ, АЛАЯҚ!



Шыр ете қалған дауысты естіген Айман апа асүйдегі самаурынның қасына жаңа ғана қойған кесесін қолына алмай жатып телефонына үйілді. Бейтаныс нөмір. Өдетте мұндай қоңырауларға жауап бере бермейтін. Бірақ бұл жолы әлденеге алаңдағандай, тұтқаны бірден көтерді. «Сәлеметсіз бе, Айман апа. Сізге өте жақсы жаңалығымыз бар. Құттықтаймыз! Сіз бағалы сыйлықтың иегері атандыңыз!» Өбігерге түсіп жатқан әйелдің қабағы жазылып, жүзіне күлкі үйірілді. Қызығушылығы арта түскен ол тұтқаның ар жағындағы адамнан қандай сыйлық екенін сұрап, қуана берді. Ойламағаны олжаға жолықтырып, жайдарман жаңалық жеткізіп Айман апаның ірі сауда желісінің арнайы акциясына қатысушылар қатарынан таңдалып, 500 мың теңгелік сертификатқа ие болғанын айтты. Айман апа бір сәт үнсіз қалды. Қанша ойланса да, мұндай акцияға қатысқанын есіне түсіре алмады. Бірақ телефонның ар жағындағы жігіт оның аты-жөнін, туған жылына дейін дәл айтып отыр. Дауысы байсалды, сөзі орнықты. Тіпті компанияның атауын, акцияның ресми парақшасын да жіберуге дайын екенін жеткізді.

ҚУАНЫШТАН
БАСТАЛҒАН ҚАҚПАН

● Құралбек СӘБИТОВ —

Абдырап қалған Айман апа қанша қуаңғанымен де, қашан соңғы рет сауда үйіне барғанын білмей, қандай акцияға қатысқанын қайта-қайта сұрап әлек. Санасындағы сансыз сауалға әлгі жігіттің «Сіз дүкеннен сауда-саттық жасаған кезде автоматты түрде қатысушы болғансыз. Жұеі сіздің нөміріңізді кездейсоқ тандап отыр» деген сөзі сенімді шыққандық болды. Айман апаңыз жүрегі жылып сала берді. 500 мың теңге. Бұл аз ақша емес. Көптен бері үйдің шатырын жөндету керек еді. Қыс түспей соны бітіріп алсам деп жүрген. Мересіне мектепке керек-жарак өнеру де жоспарында бар еді. Енді аяқ астынан ақшаға қарап болғалы тұр. Телефонның арғы жағындағы жігіт сөзі жалғастырды.

– Бірақ сыйлықтың өсімдеуі үшін сіз шағын ғана комиссия төлеуіңіз керек. Бар болғаны он екі мың теңге. Содан кейін ұтыс сомасы сіздің қартаңызға түседі, – деді. Айман апа кідіріп қалды.

– Неге мен ақша төлеуім керек?

– Бұл салық емес, апа. Рәсімдеу қызметінің төлемі. Сізге түсетін бес жүз мыңның жанында он екі мың теңге түк емес қой, – деп оның күмәнін сейілтті.

Айман апа шынында да он екі мың теңге үшін бес жүз мыңнан бас тарту ақымактық емес пе деп ойлады. Сыйтп ол айтқан шотқа ақшаны аударып жіберді. Бірнеше минуттан кейін қайта қоңырау түсті. Телефон соққан жігіт ұтыс иесінің төлемі қабылданғанын, бірақ өкінішке қарай жүйде тағы бір мәселе туындағанын айтып, сыйлықтың нақты Айман апаның атына бекүі үшін ол кісіге банк картасының иесі өзі екенін растау керектігін жеткізді. «Қазір телефоныңызға SMS-код келеді. Сол қолты маған айтып жіберсеңіз болды» – деп.

Осы сәтте Айман апаның жүрегін әлдебір түсініксіз күдік қарып өтті. Телефонына шынымен де хабарлама келді. Кодтың астында ескерту де бар еді. Ол мәтінді толық оқуға үлгермеді.

— Кодты айта берейін бе? — деді ол.

– Иә, апа, бұл жақтана растау коды. Айтпасаңыз, ұтысыңыз жойылып кетуі мүмкін, – деді әлгі жігіт «Ұтысыңыз жойылып кетуі мүмкін». Осы сөз Айман апаның ойын қайталан астан-кестен етті. Уәде етілген 500 мың көз алдында тұр. Ол келген қолты айтып жіберді. Ар жақтағы адам:

— Рақмет, апа. Енді бәрі дайын. Ақшаңыз жақын арада түседі, — деді де телефонды қоя салды.

Айман апа біраз уақыт үнсіз отырды. Бес минут өтті, он минут, он бес минут... Ақша түспеді. Жарты сағаттан кейін банк қосымшасын ашты. Сол сәтте оның жүрегі зу ете қалды. Шотындағы ақша азайып кеткен. Өзі аударған он екі мың теңгемен ғана шектелмеген. Банк шотынан бұдан әлдеқайда көп қаражат шешілген. Телефоны қолынан түсіп кете

дешініп ең алғаш телефоны қолынан түсіп кете жаздады. Шошынып қалғаны соншалық, жаңағы қуаныштың бәрі әп-сәтте жоғалды. Бес жүз мың теңгенің орнына ол өз ақшасынан айрылған еді. Ал әлгі «ұтыс» дегеннің өзі ешқандай болмаған. Бірақ Айман апа сол сәтте ең алдымен өзіне емес, әлгі дауысқа сенгеніне өкініп қалды. «Нәре SMS-хабарламаның астындағы ескертуді толық оқымадың? Нәре банкке өзім хабарласып, бұл ұтыстың рас-өтірігін тексермедім? Нәре асықтың?» деген сұрақтар санасын сан-саққа жүгіртті. Бір ғана қодтың артында өзінің маңдай терімен жиған ақшасы тұрғанын кеш түсінді. Ал телефонның ар жағындағы адамның ұтысында дауысы, анық сөйлеген сөзі, аты-жөнін білгені – бәрі де сенімге кіру үшін жасалған айла екенін ұқты. Ең өкініштісі, алаяқтар Айман апаның қуанышын емес, оның адамдық сенімін пайдаланған еді. Алдымен аяқ астынан «сыйлық» ұсынып, кейін «комиссия» деген сылтаумен аз ғана ақша сұрады. Содан соң сол бір төлемді сылтау етіп, банк картасына қатысты мәліметке жол ашатын SMS-кодты айтқызды. Осы жерде көп адам байқамай қалатын ең маңызды нәрсе бар: банк жіберетін бір реттік қодтар төлемді растауға, интернет-банкінгке

кіруге немесе басқа да маңызды операцияларды бекітуге қолданылуы мүмкін. Сондықтан оны бөтен адамға айту – кілтті өз қолыңмен ұстата салумен бірдей.

Айман апа мұны енді жақсы түсінді. Бірақ оның басынан өткен жағдай жалғыз оның өкініші болып қалмауы керек еді. Өйткені мұндай қулықтың құрбанына айналатындар аз емес. Алаяқтар адамның жасын да, әлеуметтік жағдайын да таңдамайды. Біріне – ұтыс, біріне – арзан несие, енді біріне банк қызметкері немесе құқық қорғау органы өкілі болып хабарласады. Сценарий өзгергенімен, көздегені бір. Адамның қорқынышын немесе қуанышын пайдаланып, асығыс шешім қабылдағы.

Айман апа сол күні банкке бирден хабарласып, картасын бұғаттады. Құпия деректерінің қауіпсіздігін тексертіп, құқық қорғау органдарына арыздалды. Ақшасының бәрін қайтара алған-алмағаны бөлек мәселе еді. Бірақ болған жағдайдан кейін ол бір нәрсені анық түсінді. Алаяктан қорғанудың ең сенімді жолы – оның сөзіне сенбей, өзін тексеру. Содан бері телефонына бейтаныс нөмір хабарласса, Айман апа асықпайтын болды. «Сізге сыйлық шықты», «шоштыңызға ақша түсті», «картаныз бұғатталды», «сіздің атыңызға несие рәсімделіп жатыр» деген сөздердің қайсысын естісе де, әңгімені сол жерден тоқтатып, ұйымның ресми нөміріне өзі қайта хабарласады. Банк қызметкері ешқашан телефон арқылы SMS-кодты, PIN-кодты, картаның толық деректерін немесе мобильді банкингке кіруге арналған құпия мәліметтерді сұрамайтынын да енді жақсы біледі. «Сыйлық алатын адам неге алдымен ақша төлеуі керек?» деген қарапайым сұрақтың өзі оның ең үлкен сабағына айналды. Шын мәнінде, бейтаныс адам уәде еткен онай ақшаға қызығып, өз ақшаннан айырылып қалу – алаяқтардың дәл күтетін сәті. Сондықтан күтпеген жерден келген ұтысқа қуанып үлгермей тұрып, оның қайдан шыққанын анықтап алған жөн. Ақцияға шынымен қатыстым ба, компанияның ресми сайтында мұндай ақпарат бар ма, хабарласқан нөмір сол ұйымға тиесілі ме – мұның бәрін асықпай тексеруге болады.

Айман апа кейін осы оқиғаны жақындарына айтып берді. Балаларына, көршілеріне, құрбыларына: «Телефонның ар жағындағы адам өзін кімнің десе де, бірден сенсе салмаңдар», – деп қайта-қайта ескертті. Тіпті, немерелеріне де банк картасы, құпия сөз, SMS-код сияқты дүниелердің не үшін қажет екенін түсіндірді. Өзі ұтылған ақпаны қайтара алмаса да, біреудің дәл сондай қателікке ұрынуына жол бермеуді үлкен міндет санады. Бір күні көршісі телефон шалып, «Маған да бір компаниядан хабарласып, сыйлық ұтып алғандымды айтты» дегенде, Айман апа көршісінің сөзін сонына дейін тындап алып:

– Ең алдымен ештеңе төлем. Екіншіден, ешқандай код айтпа. Үшіншіден, телефонды қоя сал да, компанияның ресми хемірін өзің тауып хабарлас. – делі.

Сол сәтте Айман апа өз басынан өткен оқиғаның бекер болмағанын сезінді. Оның жоғалтқан ақшасы қайтпауы мүмкін. Бірақ сол өкініш біреудің ақшасын сақтап қалса, бір адамның алданып қалуына жол бермесе, онда оның көргені өзгелерге сабақ болғаны. Алаяқтықтан сақтанудың жолы кейде күрделі емес. Бейтаныс қонырауға бірден сенбеу, асықпай ойлану, ақпаратты ресми арнадан тексеру, алдын ала ақша аудармау және ең бастысы, SMS-код пен банкке қатысты құпия мәліметтерді ешкімге айтпау жеткілікті. Өйткені алаяқтың ең мықты қаруы – адамның картасы емес, оның сенімсіздігі. Ал Айман апа үшін бес жүз мың теңгелік «қтыс» өміріндегі ең қымбат сабаққа айналды. Ол сол күні ақша емес, абай болудың бағасын түсінді. Содан бері телефонын шыр ете қалса, бейтаныс нөмірге емес, ең алдымен өз ақылына құлақ асады. «Асықпа. Тексер. Содан кейін ғана шешім қабылда» дейді өзіне. Мүмкін, біреудің дәл осы үш ауыз сөзді уақытында есіне түсіруі оның бар ақшасын сақтап қалар?!»

САҚТАНСАҢ, САҚТАЙДЫ!

Қырағылық – басты құрал

Еңбекшіқазақ ауданы әкімдігі мен Шелек полиция бөлімі бірлесіп, тұрғындар арасында интернет-алаяқтық пен киберқылмыстың алдын ату, азаматтардың қаржылық және ақпараттық қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында ауқымды түсіндіру жұмыстарын жүргізді.

● Құралай МҰРАТҚЫЗЫ

Бүгінде интернет пен цифрлық технологиялардың күнделікті өмірімізде кеңінен қолданылуы азаматтарға көптеген мүмкіндік бергенімен, оның көлемкелі тұстары да бар. Атап айтқанда, алаяқтар түрлі психологиялық тәсілдерді пайдалана отырып, азаматтардың жеке деректерін, банк карталарының мәліметтерін және қаражатын иемденуге әрекет жасайды. Осыған байланысты тұрғындардың интернеттегі қауіпсіздік талаптарын білуі және күмән, жағдайларда дұрыс әрекет етуі маңызды.

Бірлескен профилактикалық іс-шаралар мен рейдтер барысында аудан әкімдігінің өкілдері мен полиция қызметкерлері тұрғындармен тікелей кездесіп, интернет-алаяқтықтың кең таралған түрлері және одан қорғану жолдары туралы түсіндірді.

«Интернет-алаяқтық күннен-күнге өрішіп барады. Өкінішке қарай, мұндай қылмыс түрінің белен алуына азаматтар арасындағы бейкамдылық та себеп болып отыр. Интернет-дүкендер мен әлеуметтік желілердегі күмәнді ұсыныстарға сактықпен қараныздар. Тауар немесе қызмет үшін алдын ала төлем жасаудан бұрын ақпараттың дұрыстығын тексеру, белгісіз сайттарға банк картасының деректерін енгізбеу керектігін есте ұстаңыздар», – деген Шелек полиция бөлімінің бастығы Шоң Ынтымак интернет-алаяқтардың тұзағына телефонның қыр-сырын түсіне бермейтін зейнеткерлермен қатар, орта жастағы азаматтар да, жастар да түсіп жатынын айтып. Сонымен қатар тұрғындарға жиатынтқи сілтемелердін қаупі туралы да ақпарат берілді.

«Алаяқтар азаматтарға сәлемдеме жеткізу, әлеуметтік төлем алу, жүлде немесе ұтысқа ие болу, банк шотына қатысты мәселе туындағаны жөніндегі жалған хабарлама жолдауы мүмкін. Мұндай хабарламадағы күмәнді сілтемелерді

БРИФИНГ

Алдын алса, АУРУ АСҚЫНБАЙДЫ

Оңірлік коммуникациялар қызметінің ақпараттық алаңында өткен баспасөз мәслихатында облыстық фтизиопульмонология орталығының жөғары санатты дәрігері, мониторинг және бағалау бөлімінің меңгерушісі Эльмира Базарбаева мен фтизиопульмонология орталығының балалар бағыты бойынша облыстық үйлестірушісі Жанар Бейсембаева облыста туберкулездің алдын атудағы эпидемиологиялық жағдай және профилактикалық шаралар тақырыбында баяндама жасады.



● Тоғжан ЖОЛДЫҒАЛИ

– 2025 жылдың қорытындысы бойынша Алматы облысында туберкулездің негізгі эпидемиологиялық көрсеткіштерінің төмендеу динамикасы байқалады. Бұл бағыттағы жұмыстар ауруды ерте анықтауға, науқастарды тиімді емдеуге және профилактикалық шараларды күшейтуге негізделген, – деді Эльмира Ұлықпанқызы.

Брифингте туберкулез бен қоршаған ортаның байланысы да мамандар назарынан тыс қалмады. Ауаның ластануы, шаң-тозаң, өндірістік шығарындылар мен темекі түтіні тыныс алу жүйесіне кері әсер етуі мүмкін. Алайда экологиялық жағдайдың нашарлауы туберкулездің тікелей себебі болып саналмайды. Ауруды нақты бактерия қоздырады. Ал қолайсыз қоршаған орта адамның тыныс алу жүйесіне қосымша салмақ түсіреді.

Баспасөз мәслихатында электронды темекі мен корқордың зияны кеңінен сөз болды. Электронды темекі аэрозолінің құрамында никотин және басқа да химиялық заттар бар. Олар тыныс алу жолдарын тітіркендіріп, өкпені зақымдайды. Ал никотин тәуелділік туғызуы мүмкін.

– Электронды темекі туберкулезді тікелей тудырады деп айтуға болмайды. Бірақ өкпеге зиян келтіретін кез келген фактор тыныс алу жүйесіне кері әсер етеді. Сондықтан өкпені қорғаудың ең дұрыс жолы – темекі өнімдерін пайдаланбау, – деді дәрігер.

Туберкулезбен күрестігі негізгі бағыттардың бірі – ауруды ерте анықтау. Мамандар екі аптадан астам уақытқа созылған жөтелге бейжай қарамауға шақырады. Әсіресе жөтелмен қатар салмақ жоғалту, терендік, кеуде тұсының ауырсынуы, қан түкіру, өлісдік, тез шаршау немесе ұзақ уақыт дене қызуының көтерілуі байқалса, медициналық тексеруден өту қажет.

– Біздің орталықта төрт модульді GeneXpert аппараты жұмыс істейді. Қазіргі таңда бұл – әлемде қолданылатын озық диагностикалық әдістердің бірі. Облыста осындай тоғыз аппарат бар, – деді Жанар Аралханқызы.

Балалардың денсаулығына қатысты профилактикалық шараларға да ерекше мән беріледі. Ұлттық екепелер күнтізбесіне сәйкес, медициналық қарсы көрсетілімдері болмаған жағдайда жаңа туған дені сау балаларға өмірінің алғашқы 2-4 тәулігінде БЦЖ вакцинасы салынады. Бұл вакцина туберкулездің ауыр түрлерінің алдын алуға бағытталған. Туберкулез инфекциясын ерте анықтау үшін манту сынамасы және ТРА сынамасы сияқты диагностикалық әдістер пайдаланылады. Мамандар ата-аналар арасында бұл сынамаларды екпемен шатастыратынын айтып, олардың вакцина емес, диагностикалық тест екенін түсіндірді.

Туберкулезден сақтанудың ең тиімді жолы – ауруды ерте анықтап, емді уақытында бастау. Ұзаққа созылған жөтелді елемей немесе оздігінен ем қабылдау аурудың асқынуына әкелуі мүмкін. Сондықтан күмәнді белгілер байқалған жағдайда медициналық ұйымға жүгіну маңызды. Туберкулездің алдын алу тек дәрігерлердің құмысы емес. Бұл – әр адамның өз денсаулығына жауапкершілікпен қарауын талап ететін ортақ міндет.

Еңбекшіқазақ ауданы



ЖАНСАРАЙ

Алматы облыстық «Алатау арайы» газетінің бүгінгі санындағы арнайы бетте белгілі журналист, ақын, қаламгер, бар саналы ғұмырын өңірлік басылымға арнаған Қанат БІРЖАНСАЛДЫҢ еш жерде жарияланбаған новелласы мен күнделігінен үзінді жазбалары алғаш рет оқырманға ұсынылып отыр. Бұл – қаламгердің жеке қорында сақталған, уақыттың табын, туған жердің тынысын, адам көңілінің иірімдерін өзіне сыйдырған сырлы жазбалар. Күнделік қаламгердің өз үні болса, новелла – сол үннің көркем өрнегі. Қанат Біржансалдың бар ғұмыры туған жерімен, журналистикамен, ел сөзін айтумен сабақтасты. Сондықтан оның әр жазбасынан Аспантаудың қоңыр тіршілігі, таудың мінезі, елдің сөзі мен адамның тағдыры сезіледі. Бүгінгі бетте қаламгердің шығармашылық мұрасын толықтыра түсетін құнды дүниелердің бір парасы қалың оқырманға жол тартты. Бұл жазбалар перзенттік парызбен жинақталған «Тауларым – менің тағдырым» кітабындағы құнды мұрамен де өзектес. Қағазда қалған сөз уақыт өткен сайын тарихқа айналады. Ал жүректен шыққан сөз ұрпаққа аманат болып қалады. Сол аманаттың бір үзігін оқырман назарына ұсынамыз.



Мөлдір тамшылар

(новелла)

Сол күні Дәмелі шешей қатты күйініп, аякасты шыр-пыры шығып, туалады да қалды. Түнде бетіне қарап отырған Торғыны әлдебір жолдастарымен бір жаққа кетіп, келмей қалмасы бар ма?! Мүмкін таудағы Қуанышына кетіп қалды ма деп өзін-өзі жұбатқанымен, көңілі секемденіп байыз таппаған. Ары аунап, бері аунап, таң алакеуім тартқанда шыдай алмай, далаға шыққан. Қайдан сап ете қалғанын, қолдарында көтерген сөмкелері бар екі-үш әйел қаумалап ортаға ала түссін. Не дейді де: «Қайырлы таң, құдағи! Дені-қарның сау ма?». Құдағиына ұқсап тұрған бірі жоқ. Сонау Баян-Өлгейден

қалай келе қалсын? «Балалар балалығын істепті, Тәңір қаласа, Құдай қосқан құда болдык. Кешіріп қой. Торғының бізге келін болды. Мінеки, қолхаты», – деп қарап тұр. Ал кеп тұласын! Көктен түскендей сап ете қалған құдағиалардың екі аяғын бір етікке тықты. Әуелі елтеп-селтеп, төрге озбақ ойлары бар. «Келінді сендерге көрсетейін. Қазір қызымды да, баланды да алдыма әкеліндер», – деп келген ізімен кері қайтарды.

«Үйбай-ау, бұл не деген сұмдық? Бір түнде қой құсатып ұрлап алып, келінді болдык, құдандалы болдык дейді. Ештеңенің

қарасы жоқ. Ата салтын сыйлап өскен халық едік қой. Көрсетейін келінді!» – деп Дәмелі шешей күйініп жүр. Таудағы Қуанышына, Мақсатына, келіндеріне хабар жіберді. Анау ақылсыз қызына ренжіді. Санасына құйып келген ақылын аякасты еткеніне жаны шыдар емес.

Иә, басы осылай басталған бұл оқиғаның соңы өткінші жанбырдан кейін жадырай ашылған күндей болғаны қандай жақсы еді. Әйтпесе, кім біледі, қалай өрбіп кетерін?! Төрт көздері түгел, әлгінде етекке оралып жүрген құдағилары бар, бәрі қыз бен жігітті ортаға алсын. «Қайтем енді? Уәдем бар еді.

Бірақ қазір үйленетін ойым жоқ болатын. Кешірініздер», – дейді қызы дәрменсіз. Тілектері мен жүректерін табыстырған екі жастың алдына кім шықсын? Дәмелі шешей де сабасына түсіп, алғашқыдай емес, жүні жығылып-ақ қалды. Өрістегі актылы қойларын тастай салып, далақтай шауып келген Қуаныш пен Мақсат та жөндеріне келді.

Қайткен күнде де қыз жағының өкпесі орынды еді. Баян-Өлгейді мекендеген бауырларымыз да қызды алып қашып үйленуге тыйым салған. Көңіл қосқан қыз бен жігіт алдымен қыз үйінің үлкендерінің

алдынан өтіп, ризалығын алады екен. Содан кейін оларға жол ашық. Иә, Дәмелі шешейдің бір топ қандасымызбен бірге осы ауданға көшіп келгеніне көп бола қойған жоқ еді. Көпті көрген зерделі ана екі келін алып, бірнеше қыз ұзатқан. Үлкен шаңырақ иесі. Қызы Торғынның мектеп бітіргеніне биыл – екінші жыл. Ал оның көңіл қосқан серігі Аманжол ауылда еңбек етеді.

Сол күні екі жақтың қабақтарын түсіріп, көңілдерін торлаған бұлт ыдырап, өндері жазылды. Келін түсірген, құда болып, өрісі кеңіген қуаныш шадыман-шаттыққа ұласты. Бұл хабар сол күні-ақ ауылға таралды.

Пай-пай, шіркін, қуанышқа не жетсін?! Әсіресе, келін түсірген үйдің шаңырағы шаттықтан шалқиып тұрды. Орамалы өңін ашып, жүзі шырайлана түскен Торғынның көңілі ойпы-тойпы. Анда-мұнда өзіңше сырбазданып, бой көрсетіп қоятын Аманжолға қабағын түйіп, жұдырығын көрсетіп қояды.

– Саған айтпап па едім, біздің жақтың салты сондай деп. Ең құрыса, жасауымды дайындап алуыма үлгертпедің, – дейді Торғын көдімгідей балаша томпиып.

– Болды енді. Ештеңе жоқ. Жасауынды асықпай-саспай, жасайтын болдың, – деп Аманжол да қалысар емес.

Қандай ғажап десеңізші?! Бәрі де шындық. Баян-Өлгейдегі қандас-тарымыздың ұстанған салты қандай?! Бойжеткен қыз өз жасауын өзі алдын ала қамдастырып қояды. Ал бізде басқаша. Бәрін айт та, бірін айт, келін түсірген ауылдың көңілі тоқ. Он тоғызға жаңа толған Торғынның қолынан бәрі келеді. Тері илеп, құлақшын тігеді. Тоқыма, ою-өрнек десе, алдына жан салмайды. Қолынан шыққан бұйымдары көз жауын алады. Оны тәрбиелеген анасынан айналып кеткің келеді.

Көктемнің тағы бір таңы арайлана атып келеді. Топ-толық бұрымы тірсегін соққан Торғын ыргала басып, суға беттеп барады. Балғын денесіне құйыла қалған торғын көйлегі аяқ басқан сайын толқиндана түседі. Оюлы бешпеті қылша белден көмкеріп, ажарын аша түседі. Ең бастысы, шығыс жақты нұрға бояп, атып келе жатқан ақ таңдай Торғынның да жүзі тым арайлы еді. Ол бір сәт мойнын бұрып кеуделі тауларға көз салған. Қыр асып бара жатқан балалығын, қызығы мен қуанышы көп алансыз уыз күндері ойына оралды ма, кім білсін, жанарына мөлдіреп жас тұнды. Мөлт еткен мөлдір тамшылар үзіліп кетті. Ол қуаныш тамшылары да еді.

жинайды, ал тілші де сол сияқты жер-жерді аралап, жақсы материал жинайды.

02.11.1980 жыл. Тәтем Құлихан қыдырыстап. Шелекке кеткен болатын. Бүгінгі күні келуге тиіс-тін. Мен кешке жуық Көксайға жөнелдім. Тәтем келіп алыпты. Айтқан бірлі-жарым бұйымтайларымды ала келіпті. Бұйымтайларымның ішінде А.Дюманың «Үш ноянь» атты кітабын қосқанда, 5-6 кітап бар екен. «Үш ноянды» маған Бақытқұл естелікке беріпті.

04.11.1980 жыл. «Үш ноянның» соңғы бетін де жаптым. Көз алдымда Д.Артаниян бастаған жүректі, ер жігіттер Атос, Портос, Арамистердің іс-әрекеті, жауынгерлік жорықтары келетіндей. Неткен оқиғасы қызықты, тартымды роман десенші?! Кітап авторы А.Дюмаға айтар алғысымыз да, туындысына көрсетер ықыласымыз да шексіз болмақ.

09.11.1980 жыл. «Советтік шекара» газетіне досым Жақанның алғашқы еңбек қадамы жайлы мақала жазып жіберген батылнымын. Ол «Сенімге сергек қарайды» атты айдармен газеттің үшінші бетіне екі есе етіп толтырылып, үлкен мақала болып басылыпты. Оқи отырып, таңданамын. Газет редакциясында қызмет істейтін, мақалама ерекше қамқорлық жасап, менен осы арқылы үлкен үміт күтіп жүрген белгісіз адамгершілікті жандарға алғысымды білдіргім келді. Иә, менен үміт күтеді. Сенімдерін ақтай білу қандай абзал іс десенші?! Тіпті күннен-күнге қалам ұстау, мақала жазу күрделеніп, қиындай түскен тірдізі.

10.11.1980 жыл. 18 жас! Адам өмірге бір-ақ рет келеді. Сондықтан сол өмірді өкінбестей өткізу – әр адамның асыл мұраты. Біздің өмір, иә, күн дидарлы, жаз келбетті өмір десек, артық айтпағандық болар еді. Өмірге, өскен ортаңа, ең бастысы, Отаныңа, халқыңа лайықты болу қандай абзал, асқақ қуаныш десенші?! Мен осынау өмірден шындықты, әділеттілікті, адамгершілікті, еңбекті қалап алдым. Мен осыларды өміріме серік етемін. Болашаққа қанат қағамын.

14.11.1980 жыл. Еренгілді жұмысқа кетіп бара жатсам, бригадир Тілеуберді шақырды. Барсам, бүгін кешке комсомолдардың есеп беру-сайлау жиналысы болады екен, соған қол қойдыртып алды. Жұмыс барысында көзім кіртініп, бойым дел-сал болып, жұмысқа жөнді араласа алмадым. Кешке жиналысқа бардым. Келген адамдардың дені қыз, ұлдар аздау. Барлығы мықтап кетсе, 30-дан аса адам. Бір-екі аудандық өкіл, совхоздың партком секретарі, жұмысшылар комитетінің председателі қатынасты. Жиналыс соңынан комсомол комитетінің бір жылғы жұмысына «қанағаттанарлық» деген баға берілді. Комсомол секретарлығына Смағұлованы жаңадан тағайындады. Мені комитет мүшелігіне сайлады. Сондай-ақ, комсомол прожекторының сатиралық газетінің редакторлығына ұсынды. Кешкілік Сержандардың үйлерінде болдым.

17.11.1980 жыл. Қолымда Ө.Қанахиннің «Бақыт бәйшешегі» атты соңғы жылдары шыққан шағын кітапшасы. Бұл кітабына әңгімелері мен повестері енгізіліпті. Оқылуы жеңіл, оқиғалары қызықты тамаша туынды екен. Қызыға оқудамын.

07.12.1980 жыл. Бүгін демалыс. Әртүрлі жұмыстармен айналысудамын. Келген хаттарға жауап қайтардым. Мақала жаздым. Көңіл біраз жайланып қалды.

04.01.1981 жыл. Бос уақытында көбінесе әдеби кітап оқудамын. Стендальдің «Қызыл мен қара» атты үлкен романын бітірдім. Сондай-ақ Ә.Нұрпейісовтің қазіргі XX ғасырдың II жартысындағы жас қалам иелерінің прозалық шығармаларынан жинақталған «Жүздесу» атты кітабымен жүздесіп тастадым. Иә, бос уақытында бір сәт музыка тыңдаған қандай ғанибет! Үлкен әсерге бөленесім.

21.11.1981 жыл. Бұл күн менің өлеңімнің баспасөз бетінде жариялануына арқау болды. Бұл күн – мен үшін ең қуанышты күн. Ең қымбатты күн. Бұл күн – менің туған күнім, думан күнім. Жәндүием, жас жүрегім осы күнді туған күнім санады. Осылай шешім етті. Бұл ай менің партияға өтуіме байланысты болады. Бұл күн менің өлеңімнің баспасөз бетінде жариялануына арқау болды.

Күнделік – көңіл терезесі



көп көреді? Осының бәрінде тұнып тұрған сыр, толайым пікірлер бар. Біреу өмірге шын сүйіспеншілікпен, шынайы іңкәрлікпен, толқынды құштарлықпен қарайды. Мұндай адам еңбекшіл, қағізес, қабілетті, дарынды, өміршең, адамгершілікті келеді. Мұндай адам шыншыл, әділетті, ақ жүректі коммунист болмақ. Мәселен, оған Н.Островский, А.Мерсеев, тағы сол сияқты мыңдаған адамның өмірі тән. Мұндай адамдар Отанын жанындай, жалындай сүйген үлкен жүректі патриот, батыр да тұлғалы, өзі өлсе де, аты, істеген ісі өлмейтін, жарқын жүзі сөнбейтін кастерлі, қымбатты адам болмақ. Бұған жүздеген адамның өмірін саралап, сабақтасақ, әрқайсынан алақандай әңгіме емес, парағы аударылған романдар туындамақ. Демек, тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйініне келсек, өмірге келген әрбір адамның, ең бастысы, өмірге қажетті, лайықты болуы демекпін. Сондықтан өмірге қажетті, лайықты болуды арман ету абзал болса керек.

11.08.1980 жыл. Махаббат – өмірге шыр етіп келген әрбір жанның кездесуінен оянатын, танертеңгі өсімдікке қонақтаған мөлдір шық тәріздес шынайы, кастерлі сезім. Бұл сезім арқылы екі жүрек жұптасып, өмірге аяқ басады. Бұл – бір арнаға тоғытылатын семьялық өмірдің бастауы. Махаббатын түрі де мол. Мәселен, баланың анаға, ананың балаға, адамның аңға, табиғатқа, Отанға, туған жерге, еліне деген сүйіспеншілігінде жатса керек.

Мен көз алдыма осыдан бірнеше ғасыр бұрынғы жылдардағы махаббат жайлы елестерді әкелер болсам, бірі үшін бірі жанын қиған, махаббаттарына кіршіксіз нағыз махаббат иелері Қозы мен Баян, Жібек пен Төлеген сынды көптеген жандардың сан түрлі өмірі көңілге қонақтайды.

Қазіргі білім мен ғылым, мәдениет пен әдебиет, сана мен ой, техника мен космонавтика дәуірлеген жиырмасыншы ғасырда махаббат қадірі азайған, баланың қолындағы ойыншық тәріздес. Жоғары-дағыдай махаббат мыңның бірінен кездесуі мүмкін. Жастардың жаңа заманға сай талғамдардың өскендігі, сол бір-бірінен ішкі жан сұлулығынан гөрі, сыртқы өң сұлулығы, сымбаттылығы қымбат секілді көрінеді. Кейбір жайларға қарап отырып, таңданасың, ренжисің.

14.08.1980 жыл. Иә, осы бақыт деген не, кім қалай түсінеді, кім бақытты? Бақыт деген не деп досыма анкеталық пікір алысуда сұрақ қойғанымда «Еңбек» деп жауап жазған. Ал мен оның қойған сұрағына «Бақыт деген – орындалған арман, мақсат» деген болатынымын.

Еңбек арқылы бақытқа жеткендер көптеп кездеседі. Тек қана ол дене еңбегімен айналысатындар үшін емес, ой еңбегімен айналысатындарға тән. Еңбек барлық жерде, барлық істе – еңбек. Дикан, механизатор елі үшін тер төгіп, алтын астық жинауда, жер жыртуда, мал азығын дайындауда аянбай еңбек етіп, Отанынын сый-құрметін иеленіп, бақытқа бөленеді. Еңбек арқылы тапқан бақыт қусы сол. Мысалы, оған К.Диканбаев, К.Әбдібаева, К.Дөненбаева секілді мыңдаған еңбекшіл жанның үлгілі өмірі куә. Ой үстіндегі ақын, жазушы. Алдына түскен шашын кері салалап, алдындағы ақ қағазға қыран-бүркіттей шүйіліп, әлсін-әлсін жүрегіндегі, ойындағы тұнып жатқан маржан сөздерін тісіріп қояды. Міне, сол арқылы романдар, әңгімелер, дастандар, поэзиялар, қымбат мұралар туындап жатады. Сол туындатқан дүниелері халық жүрегінен ыстық жол тапса, бұл – ақын, жазушы үшін үлкен бақыт. Бір нәрсені, өмірден өз орнында арман етсең және сол арманыңа жетер болсаң, бұл да саған өмірдің ұсынған бақыт қусы. Ал енді біреу бақытты былай түсінеді: «Өзінді біреудің түсінуі, сүйетінінәді білуі», – дейді. Шынында бұл да бір бақыт қой. Иә, бақыт деген –

тіршілік. Бақыт деген – еңбек. Бақыт деген – өмір. Бақыт деген – орындалған арман, мақсат. Бақыт – өмір сыйы, мол қуаныш. Бақыт, ол – баянды бейбітшілік. Бақыт, ол – өмірге жан болып келуін. Бақыт – ол шат заманның бар қызығын көруің. Бақыт, ол – қайғы-мұңсыз, жадырап, жарқын күлуін. Бақыт, ол – өмірді терең сезінуің, білуің. Ең бастысы, дәл осындай заманға тұспа-тұс кеп, бақытты өмір сүруін!!!

15.08.1980 жыл. Бос уақытқа әркім әрқалай қарайды. Әрқалай өткізеді. «Бос уақыт – рухани байлық» деген сөз бар. Сонда қалай, бос уақыттан рухани өзіне нәр аласың? Өз басым, бос уақыттың әр минутының қымбат екенін біле тұра, өз мәнінде өткізбейтін болыпшын. Иә, ерен санамай жүрмін бе? Мен мектепті бітіргелі өз бойыма бір әдет сіңірдім. Бұл әдет денеме мысқалдап кіріп, батпандап шықпайтыңға айналды. Мәселен, клубқа баруымды шектедім. Қызықты кино, тамаша концерт десе де, елең етпеймін. Тіпті клубқа ықыласым ауып, тәбетім соққан емес. Мен бүгін бір шешімді іске кіріспекпін. Мен бүгіннен бастап бос уақытымды баянды өткізудің жолдарын қарастырамын.

- Сағат 18.00-19.00-ге дейін (кешкі) демалу, өзіме келген бірлі-жарым хаттарға жауап жазу. Ойға берілу.
- Сағат 19.00-20.00-де әдеби кітап, газет, журнал оқу.
- Сағат 20.00-20.30-ға дейін музыка тыңдау, гитара тарту.
- Сағат 20.30-21.00-ге дейін поэзиялық шығармалар жинағын оқу.
- Сағат 21.00-22.00-ге дейін бір күнгі жағдайымды саралап, күнделікке түсіру. Мақала жазу. Факт, керекті материалдар дайындау.
- Сағат 22.00-23.00-ге дейін кейде кездейсоқ жағдайлармен осы графикте істелінбей қалған жұмыстардың орнын толтыру.
- Сағат 23.00-де ұйықтау.

19.08.1980 жыл. «Жетісу» газетіне алғаш рет мақалам жарық көрді. Бүгінгі кешкілік почта менің жанымды ерекше бір қуанышқа бөледі. Иә, «Советтік шекара» мен «Жетісуға» жазған мақалаларым шығыпты. «Жетісуға» бұл менің алғаш рет мақала жазуым және де алғаш рет шығуы. «Қала мен селоба көрікті келбет» атты рубрикамен газеттің төртінші бетіне басылыпты. Сонымен қатар Коммунистік партияның құрамына мүшелікке өтуге өтініш жаздым.

27.08.1980 жыл. Менің тек журналист болғым келеді. Кеше қарындасыммен сөйлескенімде оның маған айтқан бірнеше сөзі көңілімнен кетер емес. Тіпті маған ақыл айтып, жөн сілтеп кеткен сияқты. Мәселен, «Оқуға неге бармайсың, ең құрымаса, бір-екі рет тапсырып, бағыңды сынасаң, болар еді ғой» немесе «Жігіт адамға ауыл ішін айналсоқтау, сыртқы тіршіліктен бейхабар болу жараспайды» деген сөздерін ойыма алып, жауабын іздеймін. Іздегеніммен екеуінің де жауабын әңгімелесіп тұрған кезімде-ақ көмеііме тірелткенмін. Әйтсе де бері асыруға өзімді-өзім тоқтатқаным. «Иә, оқуға барғаным рас. Қатарынан екі жыл. Менің тек журналист болғым келеді. Бірақ та, өкініштігі, мен бұл мамандық үшін әлі баламын. Демек, мен қашан өзіме-өзім сенімді боламын, сонда ғана тапсырамын!».

Екінші сөзі үшін мен оның өзін аздап кінәлаймын. Бір жағынан, оныкі де дұрыс, айтуы орынды. Ал екінші жағынан, асығыстау айтылған пікір. Иә, адамның бірін-бірі шын түсініп, жәндүниесін терең бойлай алмайынша, бірін-бірі туралы пікір, тұжырым, сипат айту, тіптен орынсыз болады. Тілшілікті қалайтын адам үшін еркін қол, еркін аяқ, қиялыңа қанат керек. Ара шалқар даланы аралап, дәмді өсімдімдіктен дән



ФИБРАТ

ӨМІР ЖОЛЫ – ӨНЕГЕ

Жамбыл аудандық Мәдениет үйінде «Ленин» және «Құрмет белгісі» ордендерінің иегері, Қазақ КСР еңбек сіңірген мұғалімі, Қазақстанның Халық ағарту ісінің үздігі Жұмабай Жадриннің туғанына 100 жыл толуына орай «Қалдырған ізін мәңгілік» атты еске алу шарасы өтті.



Серік САТЫБАЛДИЕВ

Тағылымды мәдени-көпшілік жиынға аудан басшылығы, ардагер-ұстаздар, зиялы қауым өкілдері, мерейтой иесінің туған-туыстары мен еліміздің түкпір-түкпірінен келген шәкірттері қатысты. Кеш шымылдығы ұлағатты ұстаздың өнегелі өмірі мен өлшеусіз еңбек жолына арналған деректі фильм көрсетілімімен ашылып, жиналған қауымды бір сәт өткен күннің жарқын естеліктеріне жетеледі.

Салтанатты шарада алғашқы сөз алған Жамбыл ауданы әкімінің орынбасары Ықылас Аамалбек аудан басшысы Нұрлан Ерғасұлының мерейтой иесіне арналған лебізін жеткізді. Ол өз сөзінде өңірдің білім беру саласына ұстаздың қосқан мол үлесіне тоқталып: «Жұмабай Жадыраұлының ғана емес, тұтас елдің білім тарихында алтын әріппен жазылды», – деп атап өтті.

Шын мәнінде, Жұмабай Жадрин саналы ғұмырының 45 жылын Жамбыл ауданындағы педагогикалық қызметке арнаған. Соның 20 жылдан астам уақытын Үңгіртас қазақ мектеп-интернатының басшылығына арнап, бұл шаңырақты нағыз білім мен тәрбие ошағына айналдырды. Көрнекті ұстаздың қажырлы еңбегінің арқасында аталған білім ордасы озық тәжірибесімен Кеңес одағына танылды. Мектеп жұмысымен танысу үшін дүниежүзінің 50-ге жуық елінен шетелдік делегация арнайы

келіп, тәжірибе алмасты. Ол басқарған мектепте оқушылар тек теориялық білім алып қана қоймай, еңбекке ден қойды. Мектеп ауласын абаттандырып, ағаш екті, арнайы шеберханаларда комбайн макеті мен шахмат фигураларын жасап шығарды. Мектептегі оқушылардың өзін-өзі басқару жүйесі сол заманның өзінде жоғары деңгейде ұйымдастырылған.

Қазақ педагогикалық институтының филология факультетін бітірген білікті маман еңбек жолын Қарғалы мектебінен бастап, одан кейін Жамбыл, Қарақыстақ ауылдарында мектеп директорлығын абайромен атқарды. Одан кейінгі өмірі мен қызметі Үңгіртас мектеп-интернатымен етене байланыста өткен. Ардақты ұстаздың өнегелі жолын отбасындағы балалары мен немерелері де жалғастырды.

Салтанатты жиында сөз сөйлеген мемлекет және қоғам қайраткері, көрнекті ұстаз Күләш Шәмшидинова Жұмабай Жадриннің педагогикалық ұстанымы мен басшылық қасиеттерін жоғары бағалады. Ол ұстаздың есімін жаңғыртып, мұндай тұлғалардың еңбегін кейінгі жастарға үлгі етудің маңызына ерекше тоқталды.

Сондай-ақ ұстаздың мақтанышына айналған шәкірттерінің бірі, физика-математика ғылымдарының докторы, Швеция, Франция және Англиядағы Ақпараттандыру академиясының академигі Адамбек Тәтенов жүрекжарды естелігімен бөлісіп, ұстаз тәрбиесі өмірлік бағдар болғанын жеткізді. Шара соңында мерейтой иесінің ұлы Бейбітжан Жұмабайұлы кешті өткізуге атсалысқан және әке рухына тағзым етіп келген барша қауымға әулет атынан шынайы алғысын білдірді.

Мерейтой аясында жазушы-журналист Тұрсынбек Ешенқұловтың Жұмабай Жадриннің өмірі мен ұстаздық жолына арналған «Гибратты ғұмыр» атты кітабы таныстырылып, қалың оқырманға жол тартты. Жиын соңы аудандық «Сүйінбай сазы» фольклорлық-этнографиялық ансамблі мен Жұмабай Жадриннің туған топырағы – Қарғалы ауылындағы «Асыл әжелер» тобының концерттік бағдарламасына ұласып, мерекелік кештің әсерін арттыра түсті.

Жамбыл ауданы

КЕДЕРГІСІЗ КЕЛЕШЕК

Кәсіп пен қамқорлық

Мемлекеттік қолдау – кәсіп бастауға ниетті азаматтарға жеңіл мүмкіндік беріп, өз ісін даңғелетуге жол ашып келеді. Соның бір дәлелі – Алатау қаласының тұрғыны Гүлсина Оңғарбаеваның кәсібі. Ол мемлекеттік гранттың көмегімен ерекше білім беруді қажет ететін балаларға арналған «Айша» сөйлеу орталығын жасабықтап, өз кәсібін әлеуметтік бағыттағы маңызды іспен ұштастырып отыр.

Алтынай СЕЙІТКЕН

Кәсіпкер 2022 жылы аталған орталықты өз қаражатына ашып, кейіннен мемлекеттік грант ұтып алып, 2025 жылы кәсібін жетілдіруге мүмкіндік алған. Бүгінгі таңда онда 1,5 жасқа дейінгі балалар қабылданады. Орталықта дефектолог және психолог мамандар көмек көрсетеді. Негізгі қызмет түрлері диагностика, жеке жоспар, түзету-дамыту сабақтары, ата-анамен кеңес, баланың динамикасын дамытуға бағытталған.

Гүлсина Оңғарбаева кәсіп бастау туралы шешім қабылдаған кезде ең алдымен халыққа қажетті әрі балалардың дамуына пайдасы тиетін бағытты таңдауды көздеген. Осы мақсатта ол Мансап орталығына жүгініп, бизнес идеясын жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарын тапсырған. Нәтижесінде «Бастау-бизнес» жобасы аясында 400 АЕК көлеміндегі мемлекеттік грантқа ие болып, орталықтың жұмысын жандандыра түсті. Бүгінде мұнда ерекше білім беруді қажет ететін бүлдіршіндерге логопедиялық бағытта көмек көрсетіліп, олардың сөйлеу қабілетін дамытуға басымдық беріледі. Орталық мамандары балалардың жас ерекшелігі мен жеке қабілеттерін ескере отырып, әрқайсысымен жеке жұмыс істеуге тырысады.

«Айша» орталығында бүлдіршіндердің сөйлеу тілін қалыптастыруға, дыбыстарды дұрыс айтуына және тілдік дағдыларын жетілдіруге бағытталған арнайы жұмыстар жүргізіледі. Сабақ барысында балалардың қызығушылығын арттыру үшін ойын элементтері мен түрлі жаттығуларды тиімді пайдалану көзделген. Мұндай тәсіл баланың сабаққа белсенді қатысуына, тапсырмаларды еркін орындауына және жана дағдыларды біртіндеп меңгеруіне мүмкіндік береді.

Кәсіпкер үшін орталықтың жұмысы – тек табыс көзі емес, сонымен бірге үлкен жауапкершілік. Себебі мұнда

ата-аналар баласының дамуына қолдау көрсететін орта іздеп келеді.

«Өзімнің жеке кәсібімді ашқанымға қуаныштымын. Ең бастысы – еңбегімнің бүлдіршіндерге пайдасы тиіп жатқаны. Әр баланың өз ерекшелігі бар. Сондықтан олармен жұмыс істеуде шыдамдылық пен жауапкершіліктің маңызы зор», – дейді Гүлсина Оңғарбаева.



Алдағы уақытта кәсіпкер орталықтың жұмысын одан әрі жетілдіріп, қызмет түрлерін кеңейтуді мақсат етіп отыр. Ең бастысы – балалардың дамуына қолайлы жағдай жасап, олардың әрқайсысының мүмкіндігін ашуға үлес қосу.

Мемлекеттік грантпен басталған «Айша» сөйлеу орталығы – кәсіпкерлік пен әлеуметтік жауапкершілікті ұштастырған игі бастамалардың бірі. Мұндай жобалар өз ісін бастауға ниетті азаматтарға жігер беріп қана қоймай, қоғам үшін маңызды мәселелерді шешуге де ықпал етеді. Еңбектің нәтижесі балалардың әрбір жетістігінен көрініс тапса, кәсіптің де ең үлкен қайтарымы – осы.

Алатау қаласы

ЗЕРДЕЛІ ҰЛТ

Жас ақындар жырлады



«Зерделі ұлт» жобасы аясында Желтораңғы ауылдық кітапханасында Д.Қонаев атындағы орта мектептің 9-сынып оқушыларының қатысуымен «Қонаев көпіріндегі жас ақындар – зерделі ұлт үні» атты мүшәйра ұйымдастырылды. Мүшәйраның негізгі мақсаты – халқымыздың біртуар перзенті, мемлекет және қоғам қайраткері Дінмұхамед Қонаевтың өнегелі өмірі мен елге сіңірген еңбегін жас ұрпаққа насихаттау, кітап оқуға қызығушылығын арттыру және оқушылардың шығармашылық қабілетін дамыту.

Шара үш бөлімнен тұрды. Алғашқы бөлім «Қонаевты оқитын ұрпақ» деп аталып, кітап көрмесіне библиографиялық шолу жасалды. Оқушылар көрмеге қойылған Дінмұхамед Ахметұлы туралы кітаптармен танысып,

тұлғаның өмір жолы мен қызметіне қатысты мәліметтерді ортаға салды. Екінші бөлім «Қонаевқа хат» деп аталды. Оқушылар «Егер мен Қонаевпен кездессем...» тақырыбында өз ойларын қағазға түсіріп, ұлы тұлғаға жүрекжарды

жазбаларын арнады. Әр оқушы өз қиялы арқылы Қонаевпен сырласқандай әсер қалдырып, оның адамдық болмысы мен елдік қасиеттерін дәріптеді.

Мүшәйраның үшінші бөлімі «Қонаевқа арнау» деп аталып, жас ақындар Дінмұхамед Ахметұлына арнаған өлеңдерін мәнерлеп оқыды. Жас талапкерлердің жүрекжарды жырларынан ұлы тұлғаға деген құрмет пен туған елге деген сүйіспеншілік анық байқалды.

Мүшәйра соңында қатысушылардың өнері мен шығармашылық ізденісі бағаланып, Ергали Баукен өз қатарларынан суырылып шығып, бас жүлдеге ие болды. Жас ақынға жеңісі үшін Алғыс хат табысталды.

Тағылымы мол шара барысында оқушылар Дінмұхамед Қонаевтың өнегелі өмірін танып қана қоймай, өз ойларын еркін жеткізіп, өлеңмен өрнектеуге мүмкіндік алды. Бұл – зерделі ұрпақтың білімге, кітапқа және ұлттық құндылықтарға деген қызығушылығын арттыратын тағылымды кездесу болды.

Гүлнар ЕСМАХАНҚЫЗЫ,
Желтораңғы ауылдық
кітапханасының қызметкері
Балқаш ауданы

ӘДІЛЕТ

Ел Тәуелсіздігін айқындап, дербестігін танытатын уәкілеттілігі кең ауқымдағы құзырлы органның бірі – Қазақстан Республикасының Әділет министрлігі. Бұл құрылымға жүктелген міндеттер заң жобаларын қадағалау, заңнаманы жетілдіру, халықаралық шарттарды құқықтық қамтамасыз ету, мемлекеттік тіркеуді жүзеге асыру, заң көмегін көрсету, құқықтық насихат, атқарушылық құжаттардың орындалуы, зияткерлік меншік құқықтарын қорғау, тағы басқа маңызды бағыттарды қамтиды.

Жауапкершілік жүктейді

Нақты тарихи дерекке сүйенсек, саланың негізі 1920 жылы құрылған ҚазАКСР Әділет халық комиссариатынан бастау алады. Википедия анықтамалығында 1946 жылғы 28 наурызда Қазақ КСР Әділет министрлігі болып қайта аталғаны, 1960 жылғы 26 наурызда таратылып, 1970 жылғы 25 қыркүйекте қайта құрылғаны атап көрсетілген.

Ел Тәуелсіздігін алған жылдардан басталған кезеңде ҚР Әділет министрлігін құрылымдық құзыреттіліктеріне уақыт талабына сәйкес түрлі өзгеріс енгізіліп, заң аясында бекітіліп отырды. Қазіргі күнде Әділет министрлігі «Заң мен тәртіп» қағидатын негізге алып, Президент бастамасымен қолға алынған «Әділетті Қазақстан» негіздерін қалыптастыруға сүбелі үлесін қосуда. Осыдан төрт жыл бұрын Мемлекет басшысының Жарлығымен үш өңірдің қатарында Алматы облысы да әкімшілік-аумақтық территориясын айқындап, еңсе тіктегені белгілі. Сол кезде Алматы облыстық әділет басқармасының алдына көптеген міндет қойылды. Содан бергі уақытта өңір халқына қандай істің болсын, заңнамалық негіздерін түсіндіру мақсатында ақпараттық түсіндіру семинарлары, білім беру мекемелерінде жас ұрпақпен кездесулер өткізіліп келеді. Одан өзге нотариаттық қызмет, заң жайында кеңестер беру, азаматтық хал актілерін тіркеу сияқты көптеген жұмыс атқарылуда. Осы тұрғыда Президенттің Әділетті Қазақстан идеясы негізінде «Адал азамат» ұғымын қалыптастырып, әрқайсымызды өз ісімізге жауапкершілікпен қарап, адамгершілік құндылықтарын сақтауға шақырып отыруы және үнемі айтып жүруі әділет саласы мамандарына зор жауапкершілік жүктейді.

«Елімізде жаңа қоғамдық этика қалыптасуы керек. Онда елдің бірлігі және тұрақтылығы, азаматтардың өзара тілектестігі, әділдік, заң мен тәртіп, сенім және жауапкершілік сияқты құндылықтар үстемдік құруы қажет. Отаншылдық, адамгершілік, білімпаздық, нағыз маман болу, еңбекқорлық, ел мен жерге жанашырлық сияқты асыл қасиеттер бірінен биік тұруға тиіс. Осындай ізгі қасиеттің бәрін бойына сіңірген жанды адал азамат деген бірауыз сөзбен сипаттауға болады», – деген Президент сөзі әрдайым ой түкпірінде жаңғырып тұруы тиіс.

Жанболат САМАШЕВ,

Алматы облысы әділет департаментінің басшысы

МАМАН МІНБЕРІ

Малы саудың – жаны сау

Ауыл шаруашылығы жануарлары мен құстар арасында кездесетін жұқпалы аурулардың алдын алу – әрбір мал иесінің назарында болуы тиіс маңызды мәселе. Кейбір аурулар мал арасында тез таралып қана қоймай, адам денсаулығына да қауіп төндіреді. Сондықтан аурудың алдын алған тиімді.

Сібір жарасы – ауыл шаруашылығы жануарларына және адамға қауіп төндіретін аса қауіпті жұқпалы ауру. Оның алдын алудың негізгі жолдарының бірі – вакциналау. Мал иелері ең алдымен өз шаруашылығындағы малдың уақытылы вакцинадан өтуін қадағалауы керек. Мал кенеттен ауырып немесе өліп қалған жағдайда, оны өз бетінше союға, терісін сыпыруға немесе етін пайдалануға болмайды. Мұндай жағдайда дереу ветеринариялық маманға хабарлау қажет. Сонымен қатар малды белгісіз жерден сатып алғанда абай болған жөн. Малдың ветеринариялық құжаттары мен денсаулық жағдайын тексермей, оны жалпы табына қосу аурудың таралуына себеп болуы мүмкін. Мал жайылатын жерлерді де бақылауда ұстау маңызды.

Жоғары патогенді құс тұмауы мен Ньюкасл ауруы құстар арасында тез таралады. Үй құстарын осы аурулардан қорғауда тазалық пен ветеринариялық талаптарды сақтау маңызды рөл атқарады. Құс ұстайтын азаматтар қора-жайларды таза ұстап, жемшоп пен судың ластанбауын қамтамасыз етуі керек. Үй құстарын жабайы құстармен араластырмаған дұрыс. Жаңа сатып алынған құстарды белгілі бір уақыт бөлек бақылауда ұстау қажет.

Егер құстардың арасында кенеттен өлім-жітім көбейсе немесе олардың тәбеті төмендеп, әлсіздік, тыныс алудың қиындауы сияқты белгілер байқалса, құстарды басқа жерге тасымалдамай, ветеринариялық қызметке хабарласқан жөн.

Құтыру – жануардан адамға жұғуы мүмкін аса қауіпті ауру. Оның алдын алудың ең тиімді жолы – иттерді, мысықтарды және басқа да қажетті жануарларды уақытылы вакциналау. Үй жануарларын көшеге қараусыз жібермеу, қаңғыбас және жабайы жануарлармен араластырмау қажет. Балаларға да бейтаныс иттер мен мысықтарға жақындамау керектігін түсіндірген жөн. Егер адамды немесе малды белгісіз жануар тістеп не жаракаттап алса, оны елемей жүре беруге болмайды. Мұндай жағдайда адам дереу медициналық ұйымға, ал жануарға қатысты болса, ветеринариялық маманға жүгінуі керек.

Мал мен құсты уақытылы вакциналау, тазалық сақтау, күдікті жағдайды жасырмай, мамандарға хабарлау және ветеринариялық талаптарды орындау арқылы көптеген қауіпті аурудың таралуына жол бермеуге болады. Әрбір мал иесі өз шаруашылығын ғана емес, айналасындағы басқа шаруашылықтарды да аурудан қорғауға үлес қосқаны абзал.

Айғаным ӘБУБЕКОВА,

облыстық ветеринариялық стансасының эпизоотолог-маманы

ТАБИҒАТ – ТАЛБЕСІГІН!

Орманды өрттен сақтайық!

Орман – халқымыздың басты байлығы. Оны көздің қарашығындай сақтап, келер ұрпаққа жеткізу – ортақ міндетіміз. Сондықтан орманды өрттен қорғау ережелерін әрдайым есте сақтау маңызды.

Кез келген жағдайда қарапайым қауіпсіздік қағидаларын ұмытпаған жөн. Мәселен, сөндірілмей тасталған сіріңке немесе темекі тұқылы, құрғақ шөп пен құраған бұталардың жанында абайсыз қолданылған от – өрттің басты себептерінің бірі. Сондай-ақ арық бойында немесе шабынды алқаптарда өсіп кеткен шөп пен қамысты бақылаусыз өртеу де үлкен қауіп төндіреді.

Егер орманды өрт шарпиптын болса, бұл тек табиғатқа ғана емес, бүкіл қоғамға орман зиян келтіреді. Мұндай апат салдарынан жануарлар дүниесі зардап шегіп, сан алуан өсімдік жойылып кетуі мүмкін. Сондықтан әрбір адам орманға жанажырылқыпен қарап, өрт қауіпсіздігін қатаң сақтауы тиіс. Ормандағы алқаптың өртенуіне себепкер болған адам табиғатқа келтірілген залалды өтеп қана қоймай, ҚР Әкімшілік құқықбұзушылық кодексінің 367-бабы және Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің 202, 204, 292-баптары бойынша жауапқа тартылады. Орман-тоғайда от жалынып байқасаңыз, оны дереу өшірудің әрекетін жасаңыз, егер сөндіру амалы болмаған жағдайда орман шаруашылығына, ауылдық округ әкімдігіне, аудандық полиция және өрт сөндіру бөліміне хабарлаңыздар. Телефондары: 101, 102, 2-18-51, 2-17-14, 2-21-82, 2-14-10.

«Қарадала орман шаруашылығы» коммуналдық мемлекеттік мекемесі
Төтенше жағдайлар бөлімі

ТУРИЗМ

ҚҰСБЕГІЛІК

Кезекші редактор: Құралбек СӘБИТОВ

Жартастағы танбалар өткен дәуірде қалған үнсіз шежіре іспетті. Бұл жерге барған адам табиғаттың әсемдігін көріп қана қоймай, өткеннің ізін сезінеді. Сондықтан тарихи мекенге келген әрбір саяхатшы оны жай ғана туристік нысан емес, ұрпақтан-ұрпаққа жетуі тиіс аманат ретінде қабылдаса игі. Өйткені бүгін сақталған әрбір танба – ертеңгі ұрпақ үшін тарихтың бір бөлшегі. Ал сол тарихты көру, танып-білу және қорғау – бәріміздің ортақ міндетіміз.

A full-body photograph of an elderly man riding a dark brown horse in a grassy field. The man is wearing a dark blue or black suit jacket over a blue shirt, dark trousers, and a white felt hat. He is holding the reins with his right hand and a dead eagle on a leather-gloved hand with his left. The eagle is perched on his gloved hand, facing forward. The horse is standing still, facing left. The background is a bright, hazy sky and a green field.